

Redegørelse afgivet af ministeren for nordisk samarbejde (Morten Dahlin) den 9. oktober 2024

Redegørelse

om

det nordiske samarbejde 2024

(Skriftlig redegørelse)

Indledning

Formålet med redegørelsen er at orientere Folketinget om det nordiske samarbejde finansieret over Nordisk Ministerråds budget siden seneste redegørelse. Redegørelsen giver et overblik over regeringens konkrete indsatser inden for de forskellige ministerområder såvel som regeringens prioriteter og forventninger til udviklingen af samarbejdet.

De nordiske lande har et godt og tæt samarbejde. Med krigen i Ukraine er de nordiske værdier og demokratiske institutioner også under angreb. Samfundssikkerhed og resiliens er i højere grad kommet på dagsordenen, og de nordiske stats- og regeringschefer understregede i deres erklæring fra juni 2023 en gensidig forpligtelse til at vedligeholde og styrke resiliens og kriseberedskabet med henblik på at forebygge, imødegå og afbøde fremtidige kriser. Finland og Sveriges indtræden i NATO har styrket det nordiske samarbejde. Et samlet Norden i NATO skaber nye muligheder for et forstærket sikkerheds- og forsvarspolitisk samarbejde om forsvaret af de værdier, der binder os sammen.

Temaet for Nordisk Råds session i Reykjavik er sikkerhed i Arktis. Nordisk Råd vil endvidere under sessionen fremsætte en række forslag til revision af Helsingforsaftalen. Regeringen ser frem til at modtage forslagene og indgå i en diskussion af det fremtidige nordiske samarbejde. Der forventes bl.a. fokus på om samarbejdet i Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd også skal omhandle forsvars- og sikkerhedspolitik, og på Færøernes og Grønlands ønske om en stærkere rolle i det nordiske samarbejde i eget navn.

Statsministrenes vision om Norden som den mest konkurrencedygtige, bæredygtige og integrerede region i verden sætter den overordnede ramme for det nordiske samarbejde. Den nye Øresundsafale mellem Danmark og Sverige blev undertegnet i foråret og forventes at træde i kraft ved årsskiftet. Aftalen vil bidrage til yderligere integration og vækst i Øresundsregionen og derigennem til indfrielse af de nordiske statsministres Vision 2030.

Sverige har formandskabet for Nordisk Ministerråd i 2024. Udgangspunktet for det svenske formandskab er et sikrere, grønnere og friere Norden, og der er især fokus på integration samt øget mobilitet på tværs af landegrænser. Nordisk Ministerråd har gennemført en strategisk analyse af grænsehindringsarbejdet i Norden. Analysen skal ligge til grund for de fortsatte politiske diskussioner om, hvordan det fremtidige grænsehindringsarbejde skal struktureres, effektiviseres og styrkes fra 2025. Ministerrådet har drøftet et forslag til ændring af Grænsehindringsrådets mandat 2025-2030, der skal vedtages i oktober 2024.

Dialogen og samarbejdet mellem Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd er central for det nordiske samarbejde. Udarbejdelsen af nye samarbejdsprogrammer for alle ministerråd for perioden 2025-2030 er ved at nå slutfasen, og det svenske formandskab har haft tætte drøftelser med Nordisk Råd og med det nordiske civilsamfund, hvor der i sidstnævnte tilfælde har været gennemført offentlige høringer. Det betyder, at de 14 sektorer har formuleret mål og delmål for arbejdet frem mod 2030 for at bidrage bedst muligt til de tre strategiske prioritetsområder under Vision 2030: Et grønt Norden, et konkurrencedygtigt Norden og et socialt bæredygtigt Norden. Arbejdet bygger på sektorvise analyser af, hvor Norden står over for de største udfordringer, og hvor samarbejdet giver mest nordisk nytte. Forsyningsikkerhed, beredskab og resiliens bliver et tværgående tema i samtlige samarbejdsprogrammer. Det svenske formandskab for Nordisk Ministerråd fremlagde et udkast til samarbejdsprogrammerne på præsidie- og udvalgsmøderne under Nordisk Råds temasession den 8. april 2024 på Færøerne. Nordisk Råd gav udtryk for støtte til samarbejdsprogrammerne og tilkendegav, at samarbejdsprogrammerne i det store hele modsvarede Nordisk Råds indspil fra september 2023. Under Nordisk Råds session i Reykjavik i oktober 2024 vil der være orientering og dialog mellem Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd om implementeringen af samarbejdsprogrammerne, hvorefter Nordisk Råd har mulighed for at godkende

programmerne i form af et ministerrådsforslag. Der udarbejdes for første gang et samarbejdsprogram for de nordiske samarbejdsministre, hvor der bl.a. lægges vægt på yderligere integration af de nordiske samfund.

Internationalt samarbejde

Indretningen af det internationale område under MR-SAM for 2025 – 2027 vil på baggrund af en ekstern analyse, i store træk blive videreført med de programmer og med de tematiske områder, som er i dag.

Det internationale samarbejde som finansieres af MR-SAM udføres gennem fire hovedprogrammer:

1. Nordens nærområdesamarbejde i Baltikum og mod Øst
2. Nordens nærområdesamarbejde mod Vest
3. Nordens Arktis Program
4. Ambassadeprogrammet

Flere af programmerne styrkes markant, det gælder ikke mindst Nordens nærområdesamarbejde mod Vest og Nordens Arktis Program. En vigtig målsætning for indsatserne er, at de bidrager til kontakt- og netværksopbygning på alle niveauer – mellem folk, organisationer og myndigheder. Det er fælles for programmerne, at de tilrettelægges så de fremmer de tværgående perspektiver knyttet til børn og unge, ligestilling og bæredygtig udvikling, samt at de fokuserer på at skabe tværsektorielle projekter.

Grønlands Universitet Ilisimatusarfik overtog i 2022, i samarbejde med Nordens Hus i Nuuk (NAPA), opgaven, som forvaltningsorgan for den åbne arktiske pulje under det arktiske program. Overdragelsen af forvaltningen til Grønland er et vigtigt fremadrettet udgangspunkt for den videre udvikling af Nordisk Ministerråds arktiske arbejde.

Samarbejde med civilsamfundet

De nordiske samarbejdsministre tillægger civilsamfundets bidrag til den nordiske integration stor vægt. Det er baggrunden for, at MR-SAM i de nye indikative budgetrammer for 2025 til 2027 har valgt at udvikle og styrke DEMOS programmet, som civilsamfundsorganisationer kan søge støtte igennem til deres aktiviteter.

For det første øges programmets økonomiske ramme markant, og for det andet udbygges det, således at der fremadrettet også bliver mulighed for at søge om driftsstøtte i tillæg til projektstøtte.

Driftsstøtten vil være reserveret til civilsamfundsorganisationer, der er veletablerede, og som har nordisk samarbejde som deres hovedformål. Det vil give gode muligheder for såvel nordiske som nationale organisationer, som herigenem kan søge midler til drift og administration af deres vigtige arbejde.

Både for projektstøtten og driftsstøtten vil beslutninger om tildeling af støtte blive foretaget af en ekspertgruppe, som vil vurdere ansøgningerne med vægt på aktiviteterens og organisationernes mellemfolkelige aspekt.

Der er afsat 8 mio. kr. om året ekstra til civilsamfundsorganisationer i Nordisk Ministerråds budget, så puljen i alt

udgør 16 mio. kr. i 2024 med henblik på at styrke civilsamfundets aktive deltagelse i det nordiske arbejde.

Nordisk Ministerråd for Arbejdsliv (MR-A)

Nordisk Ministerråd for Arbejdsliv (MR-A) har i 2024 grøn og digital omstilling på arbejdsmarkedet som et centralt fokus. Emnet vil bl.a. være omdrejningspunkt for mødet i Nordisk Ministerråd for Arbejdsliv i Skellefteå den 5.-6. november 2024 i Nordsverige, hvor ministrene særligt vil drøfte udfordringerne med at tiltrække den nødvendige arbejdskraft og at matche fremtidens krav til kompetencer. Netop Skellefteå er et kraftcenter for den grønne omstilling, hvor der arbejdes indgående med at sikre og formidle efterspurgte kompetencer.

2024 er jubilæumsår for etableringen af et fælles nordisk arbejdsmarked, som stadig udgør en hjørnesten i det nordiske samarbejde og i integrationen mellem de nordiske lande. Centrale aktører fra hele Norden deltog i en jubilæumskonference den 18.-19. juni 2024 i Malmø for at fejre 70-året for den historiske aftale fra 1954 og for at drøfte aktuelle og fremtidige udfordringer. I fokus var særligt potentialet ved at understøtte den grænseoverskridende arbejdskraft, herunder ved fortsat at arbejde med grænsehindre for at flytte eller for at pendle til et andet nordisk land. Her var der rosede omtale af den nyligt underskrevne skatteaftale mellem Danmark og Sverige - et synligt eksempel på et tiltag, der styrker samarbejdet. I fokus var også arbejdsformidlingens rolle og fremtidige organisering, samt hvorledes vi i Norden kan dække fremtidens kompetencebehov til den grønne omstilling.

Et andet vigtigt fokus i 2024 er håndtering af arbejdslivskriminalitet, som dækker over organiseret udnyttelse af arbejdskraft og misbrug af de sociale ordninger knyttet til arbejdsmarkedet. Dette foregår ofte hen over landegrænser. Derfor etableres et nordisk-baltisk samarbejde omkring arbejdslivskriminalitet, som indledtes ved et seminar den 12. september 2024 under svensk formandskab i Stockholm.

Endelig kan det fremhæves, at Danmark den 22.-24. maj 2024 var vært for Nordisk Socialforsikringsmøde, som siden 1935 har været afholdt hvert fjerde år i et af de nordiske lande. Mødet samlede over 200 nordiske ledere og eksperter til oplæg og paneldebatter om social sikring med udgangspunkt i tre tematiske spor: Reform, digitalisering og pension. Eksterne oplægsholdere fra EU, OECD og Norden var med til at sikre konferencen høj kvalitet og et internationalt perspektiv. Samtidig blev Færøerne optaget som nyt medlem af Nordisk Socialforsikringsmøde.

Nordisk Ministerråd for Social- og Sundhedspolitik (MR-S)

I 2024 har der under det svenske formandskab været fokus på kriminalitetsforebyggende indsatser og forsyningssikkerhed af lægemidler. På socialområdet har der bl.a. været afholdt et nordisk ministermøde om børn og unge i kriminalitet, samt en konference om svindel og kriminalitet inden for socialsikringsområdet. På sundhedsområdet har der også været afholdt en digital konference om lige adgang til

sundhed i Norden, mens en konference om antimikrobiel resistens vil blive afholdt i november 2024.

Ved MR-S i april 2024 var der to temadrøftelser på dagsordenen. Den ene drøftelse handlede om at sikre tilgangen til antibiotika i Norden og antibiotikaresistens, hvor det blev aftalt at undersøge muligheden for at indgå et nordisk samarbejde om indkøb af smalspektret antibiotika. Den anden drøftelse handlede om skærmtids påvirkning på børn og unges sundhed og trivsel. Efter mødet offentliggjorde de nordiske ministre en fælles artikel om børns skærmtid i det svenske tidsskrift *Altinget*.

Derudover har der i løbet af 2024 pågående været fokus på at færdiggøre sektorens samarbejdsprogram for 2025-2030 og den første arbejdsplan for 2025-2027.

Nordisk Ministerråd for Digitalisering (MR-DIGITAL)

Fokus for arbejdet i MR-DIGITAL har været en fortsat udfoldelse af rådets mandat for perioden 2021-2024, der baserer sig på ministererklæringen *Digital North 2.0* og bidrager til opfyldelsen af Nordisk Ministerråds Vision 2030. Dertil har der i 2024 været fokus på at bidrage til udarbejdelsen af arbejdsprogrammet for perioden 2025-2030, hvor et centralt spørgsmål har været om Cross-border Digital Services Programmet (CBDS) skulle fortsætte.

CBDS' hovedformål er at forbedre digitalisering på tværs af Norden og Baltikum, når det kommer til at studere, arbejde og drive virksomhed. CBDS samler en række samarbejdsprojekter, herunder NOBID-projektet, der arbejder for, at borgere og virksomheder kan anvende elektroniske identiteter (eID'er) på tværs af Norden og Baltikum inden for rammerne af EU-lovgivningen. Brugen af eID'er på tværs af landene forudsætter bl.a., at der findes en løsning for, hvordan brugere kan identificeres korrekt via et såkaldt Identity Match, samt at der findes en fælles løsning for, hvordan eID'er for erhvervsidentiteter kan benyttes i Norden og i Baltikum. MR-DIGITAL vedtog den 22. september 2023 en ministererklæring om et tættere samarbejde om at finde praktiske løsninger på disse problemstillinger. CBDS' fortsættelse vurderes væsentligt for MR-DIGITAL's arbejde, hvorfor det er forventningen, at programmet besluttes fortsat i den kommende periode 2025-2030.

Et kommende særligt fokusområde bliver implementeringen af eIDAS2-forordningen (Forordning (EU) 2024/1183) om fastlæggelse af den europæiske ramme for digital identitet. EU's medlemsstater pålægges i forordningen at udvikle en digital identitetstegnebog, der bl.a. kan benyttes til identifikation, autentifikation og udveksling af dokumentation. Implementeringen tilbyder mange muligheder, men vil samtidig være et omfattende projekt. I CBDS og NOBID-projektet forventes det afklaret, hvorledes de nordiske lande kan samarbejde herom.

Nordisk Ministerråd for Økonomi- og Finanspolitik (MR-FINANS)

Ministerrådet for Økonomi- og Finanspolitik har fortsat fokus på aktuelle økonomiske og finansielle udfordringer i

de nordiske lande. Det svenske formandskab afholdte i juni 2024 et ministerrådsmøde, hvor der var fokus på produktivitetsudviklingen i de nordiske lande samt finanspolitik i lyset af pandemien. Derudover udgav Nordisk Ministerråd på vegne af MR-Finans i juni 2024 det økonomiske tidsskrift *Nordic Economic Policy Review*, hvor temaet er finanspolitik i usikre tider.

MR-Finans har vedtaget et samarbejdsprogram for perioden 2025 til 2030, hvor der er fokus på arbejdet med at skabe et grønt og konkurrencedygtigt Norden. Det fremadrettede arbejde i MR-Finans ventes herunder at tage udgangspunkt i at sikre en omkostningseffektiv og socialt retfærdig grøn omstilling i Norden, samtidig med at de nordiske økonomiers konkurrenceevne, modstandsdygtighed og integration skal styrkes.

Nordisk Ministerråd for Fiskeri og Havbrug, Jordbrug, Levnedsmidler og Skovbrug (MR-FJLS)

Under det svenske ordførerskab i 2024 har der været fokus på fælles indsatser omkring beredskab og modstandsdygtighed på tværs af ministerrådets ressortområder på fiskeri og havbrug, jordbrug, levnedsmidler og skovbrug, hvor sektorerne fortsat præges af global usikkerhed i forsyningskæderne og de globale spændinger som følge af Ruslands invasion af Ukraine og de voksende udfordringer med klimaforandringer. Der blev ved ministerrådsmødet i juni 2024 vedtaget en ministererklæring om emnet.

På fiskeriområdet er der fortsat fokus på den blå bioøkonomi med sigte på øget anvendelse af havets ressourcer, hvor der er søsat en række projekter, der sætter fokus på grøn, konkurrencemæssig og social bæredygtig udvikling af fiskeriet og akvakulturen. Der arbejdes blandt andet med at styrke det nordiske samarbejde om forskning og udvikling i den blå bioøkonomi som opfølgning på Statsministererklæringen om bæredygtig havøkonomi og grøn omstilling fra 2022. Ministerrådet har i foråret 2024 i samarbejde med NordForsk for første gang gennemført en ansøgningsrunde under titlen "Sustainable fisheries from healthy seas", hvor der ydes støtte til større projekter om fiskeriets påvirkning af naturen inden for en samlet ramme på 26 mio. kr. Desuden afholdes i efteråret 2024 en konference om sameksistens på havet med fokus på havbaseret vindenergi, fiskeri og akvakultur. Endelig arbejdes der videre med udmøntningen af det tværsektorielle visionsprojekt om bæredygtig havøkonomi.

På fødevarerområdet er der fokus på det nordiske beredskabssamarbejde. For at styrke samarbejdet og netværket i Norden har der været afholdt workshop om fødevarer- og drikkevandsforsyningssikkerhed, samt en workshop om beredskab ved udbrud af husdyrsygdomme. I efteråret 2024 forventes ligeledes afholdt en fødevarerkrisesimuleringsøvelse. Endvidere er der på fødevarerområdet blevet udarbejdet en rapport om, hvad der kan gøres for at få befolkningerne i de nordiske lande til at spise sundere og bæredygtigt. Rapporten er et supplement til de nordiske ernæringsanbefalinger, der blev lanceret i 2023.

På landbrugsområdet har der været fokus på sameksistens til lands, hvor Nordisk Jorbrugs Komité (NKJ) og SamNor-

disk Skovforskning (SNS) er ved at udarbejde en rapport, der skal kortlægge udfordringerne og mulighederne for sameksistens mellem landbrug, miljø og vedvarende energi i Norden. Ministerrådet besluttede i juni 2024, at sameksistens til lands og til havs fortsat skal prioriteres og skal indgå i ministerrådets arbejdsplan for 2025-27.

På skovområdet er der fortsat sanktioner, som forbyder import af tømmer og træprodukter fra Rusland og Belarus og begrænsede muligheder for import fra store dele af Ukraine, hvilket fortsat øger efterspørgslen på træ fra de nordiske skove. Der er øget opmærksomhed på import fra nye markeder som følge af sanktionerne mod Rusland og Belarus. Samarbejdsorganet SamNordisk Skovforskning har haft en centralt placeret og velbesøgt stand på skovforskningens verdenskongres (IUFRO) i Stockholm i juni 2024. Forskningsinstitutioner, myndigheder og skovsektoren i de nordiske og baltiske lande bidrog aktivt før og under kongressen, som havde i alt 4.300 kongresdeltagere.

Nordisk Ministerråd for Justitsspørgsmål (MR-JUST)

Den 19.-20. september 2024 blev det årlige nordiske justitsministermøde afholdt under svensk formandskab i Uppsala. Landene drøftede emner af fælles nordisk interesse, herunder økonomisk kriminalitet, menneskehandel, organiseret kriminalitet samt bandernes økonomiske forhold og påvirkning af retssystemets aktører. Fra dansk side var der i år fokus på organiseret kriminalitet, herunder digitale tjenester og samarbejdet med tredjelande, med henblik på at udveksle erfaringer og modtage inspiration fra de andre nordiske lande.

Under mødet var der desuden en drøftelse med præsidenten for World Jewish Congress, Ronald S. Lauder, om forebyggelse og bekæmpelse af antisemitisme. Derudover var der en drøftelse med de europæiske ledere af Meta, Google, Tik Tok og Snapchat om rekruttering til organiseret kriminalitet via online platforme. Endelig blev landene orienteret om arbejdet i de nordiske arbejdsgrupper om cyberkriminalitet og menneskehandel.

Under det svenske formandskab har der desuden været afholdt møder i embedsmandskomiteén (EK-JUST). Embedsmandskomiteéns rolle er – foruden planlægning af og opfølgning på de nordiske justitsministermøder – bl.a. at udveksle erfaringer og viden mellem de nordiske lande, herunder om igangværende lovgivningsprojekter og -initiativer. I år har der bl.a. været fokus på organiseret og banderelateret kriminalitet, herunder den danske bandepakke IV, samt udviklingen i Europarådet i forhold til miljø og menneskerettigheder.

Under møderne i embedsmandskomiteén har der desuden været drøftelser og prioritering af de indkomne projektansøgninger på justitsområdet. Der er i den forbindelse blevet bevilliget midler til en række forskellige forsknings- og samarbejdsprojekter, herunder et seminar om genoprettende ret ("restorative justice"). Derudover er der blevet afrapporteret på en række forskellige arbejdsgrupper og projekter, herunder arbejdsgruppen om cyberkriminalitet samt det såkaldte "DigiLaw-projekt", hvor forskere inden for jura og

digitalisering har set på status for og egenskaberne ved digitalisering af den offentlige administration.

Nordisk Ministerråd for Ligestilling (MR-JÄM)

MR-JÄM's hovedsatsninger under det svenske formandskab er æresrelaterede konflikter og vold, transkønnedes arbejdslivsvilkår samt mænd og drenge ligestillingsudfordringer. Der afholdes blandt andet et seminar om udenrigsfødt kvinders tilknytning til arbejdsmarkedet og en konference om transkønnedes arbejdsvilkår og deltagelse. Derudover afholdes der et kombineret MR- JÄM og NB8 møde med de baltiske ligestillingsministre, herunder en rundborde diskussion om æresrelaterede konflikter i etniske minoritetsmiljøer.

MR-JÄM har siden 2022 haft fokus på den stigende modstand, der sker globalt, mod kvinders rettigheder og LGBT+ personer gennem indsatsen 'Pushing back the push-back'. Det har bl.a. udmøntet sig i et strategisk ambassadesamarbejde med de nordiske ambassader i Polen og Chile. Indsatsen udvikles løbende med nye initiativer.

Det finske formandskab for Nordisk Ministerråd planlægger i 2025 blandt andet at fokusere på mænds ligestillingsudfordringer, vold mod kvinder og metoder for dataindsamling om LGBT+ personer.

Nordisk Ministerråd for Kultur (MR-K)

Under det svenske formandskab for Nordisk Ministerråd har der i første halvdel af 2024 været et særligt fokus på beredskab i kultursektoren. I den forbindelse mødtes de nordiske og baltiske kulturministre i maj i Stockholm, hvor de drøftede emnet. Ministrene underskrev her en fælleserklæring, der understreger vigtigheden af, at de nordiske og baltiske lande samarbejder og videndeler om, hvordan man beskytter kulturarv og opretholder et aktivt kulturliv i tilfælde af krise, krig eller forhøjet beredskab. Erklæringen fordømmer også Ruslands militære aggression i Ukraine, der udover at være rettet mod civile mål også indebærer en bevidst ødelæggelse af ukrainsk kulturarv.

Nordisk Ministerråd for Kultur har fortsat arbejdet på det nye kulturpolitiske samarbejdsprogram for 2025-2030. Et udkast til samarbejdsprogrammet var i offentlig høring i april, hvilket resulterede i 11 høringssvar fra aktører på tværs af Norden, der indgår i det fortsatte arbejde med samarbejdsprogrammet. Sideløbende er der påbegyndt en proces med at udarbejde en arbejdsplan for 2025-2027, der skal konkretisere samarbejdsprogrammets delmål i indsatser og handlingsspor.

I første halvdel af 2024 har der derudover været drøftelser om det fremtidige format for uddelingen af Nordisk Råds Priser. Fra 2025 overtager de nordiske samarbejdsministre finansieringen af priserne og prisuddelingen. På den baggrund er det vigtigt at overveje, hvordan kulturpriserne også fremadrettet kan have en tydelig kulturpolitisk forankring og bidrage til at øge kendskabet til nordisk kunst og kultur både i og uden for Norden. Dette er også væsentligt ift. at understøtte det kulturpolitiske samarbejdsprogramms delmål

om at styrke kommunikationen og formidlingen af nordisk kunst og kultur uden for Norden.

Nordisk Ministerråd for Miljø og Klima (MR-MK)

Miljø- og klimasamarbejdet i de nordiske lande i 2024 har især omhandlet fastlæggelse af det kommende samarbejdsprogram for sektoren i 2025-2030, som overordnet adresserer den tredobbelte, planetære krise om klimaforandringer, biodiversitet og forurening, som vi befinder os i. Programmet sætter blandt andet mål om, at Norden forbliver ledende i omstillingen mod klimaneutralitet og klimaresiliens samt arbejder for en ambitiøs implementering af Parisaftalen på globalt niveau. Målene tager delvist inspiration i anbefalinger fra projektet "Nordic Stocktake and ambitions – pathways to climate neutrality" fra 2023. Der lægges endvidere vægt på at fortsætte det vigtige arbejde inden for luftforurening og grøn skibsfart, og der vil være øget fokus på nye teknologier såsom CO2 fangst, anvendelse og lagring (CCUS) og klimatilpasning.

Arbejdet med beskyttelse af biodiversiteten vil bl.a. tage afsæt i Kunming-Montreal-aftalen under biodiversitetskonventionen (CBD) om at sikre global handling, herunder stoppe udviklingen af tab af biodiversitet. Parallelt iværksættes samarbejde om beskyttelse af biodiversiteten i EU-regi og lokalt, hvor erhvervsliv, civilsamfund mm inddrages. Bæredygtig forvaltning og beskyttelse af Nordens havområder, restaurering af naturtyper og naturbaserede løsninger, som beskytter biodiversiteten og samtidig har en klima-effekt vil fortsat være i høj fokus.

Endelig sætter samarbejdsprogrammet mål om reduktion af Nordens økologiske fodaftryk og er drivkraft i europæiske og internationale aftaler om cirkulær økonomi og reduktion af farlige kemikalier og forurening. Dette vil inkludere fjernelse af barrierer for cirkularitet, udfasning af farlige kemikalier og fremme af det nordiske miljømærke 'Svanen'.

Nordisk Ministerråd for bæredygtig vækst (MR-vækst)

På erhvervsområdet er der i 2024 vedtaget et nyt samarbejdsprogram for 2025-2030. Programmet er udarbejdet mhp. at indfri landenes mål om at accelerere den grønne omstilling og finde løsninger på erhvervspolitiske udfordringer som stigende global konkurrence, geopolitiske udfordringer og demografiske ændringer. Konkret vil programmet fremme grøn og digital omstilling, bæredygtige forretningsmodeller og cirkulær økonomi og styrke regionale og globale markedsmuligheder for nordiske virksomheder. Derudover er der fokus på at nedbringe byrder for nordiske virksomheder - særligt ved at lette bæredygtighedsrapportering. De konkrete handlingsplaner, der skal udmønte samarbejdsprogrammet udarbejdes i efteråret 2024.

Regionalsektoren har i 2024 vedtaget et nyt samarbejdsprogram, der sigter mod at understøtte målsætningen om et grønt, socialt inkluderende og konkurrencedygtigt Norden ved at arbejde for en retfærdig og grøn omstilling, der ikke øger uligheden mellem land og by. I 2024 har der været særligt fokus på, hvordan nordisk regionalpolitik bedst kan

bidrage til at sikre civilt beredskab og robusthed i Nordens landområder i kriseperioder. Sektorens midler bidrager også til grænsekomiteerne og til Nordisk Atlantsamarbejde.

På energiområdet har samarbejdet i 2024 især omhandlet at fastlægge samarbejdsprogrammet for sektoren i 2025-2030. Programmet lægger vægt på, hvordan energisamarbejdet kan sikre en høj forsyningssikkerhed, styrke den nordiske position indenfor ny energiteknologi og energieffektivisering samt forbedre det nordiske elmarked med øget elektrificering, fleksibilitet og bedre elektricitetsinfrastruktur. Dernæst fokuseres på at styrke Norden som aktør i energisamarbejdet i EU og internationale organisationer.

Nordisk Ministerråd for Uddannelse og Forskning (MR-U)

MR-U's samarbejdsprogram for 2025-2030 udspringer af aktuelle fælles nordiske udfordringer og prioriteringer med fokus på uddannelser af høj kvalitet fra tidlig alder, livslang læring, demokratiske færdigheder, kritisk tænkning, digital dannelse m.m. Færre skal falde uden for uddannelse og arbejdsliv, og der er fokus på kompetencebehov, manglen på faglært arbejdskraft og den grønne omstilling. Det svenske formandskab i 2024 har STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics) som et overordnet tema. Drøftelserne på ministermødet i maj tog med udgangspunkt i PISA-resultaterne afsæt i grundlæggende færdigheder og vigtigheden af at skabe interesse for STEM-fagene i en tidlig alder, herunder også at sikre en bedre kønsbalance. Trivsel og anvendelsen af skærme fylder i stadig stigende grad også i den nordiske debat. Danmark er et af de toneangivende lande. Et andet fokusområde er det nordiske sprogsamarbejde, og ministrene undertegnede i maj en ny sprogdeklaration, og konkrete indsatser skal defineres nærmere i kommende arbejdsprogrammer.

I oktober 2023 fremlagde MR-U en forskningspolitisk redegørelse under Nordisk Råds session. Redegørelsen viser, at nordisk forskningssamarbejde fortsat skaber merværdi for hele Norden. Dette gælder både for strategiske og praksisnære områder og tematikker og for fri samt grundlagsskabende forskning. Der peges endvidere på en række anbefalinger ift. fortsat langsigtet prioritering af og investering i forskning. Ministerrådet har i 2024 dermed fortsat arbejdet for at understøtte forskningen og forskningssamarbejdets vigtige rolle frem mod at nå 2030-visionen om, at Norden skal blive verdens mest bæredygtige og integrerede region med fokus på den grønne omstilling, konkurrenceevne og social bæredygtighed.

Nordisk program om integration af flygtninge og indvandrere

På integrationsområdet videreføres det nordiske program om integration af flygtninge og indvandrere, som skal understøtte det nordiske samarbejde med fokus på erfaringsudveksling og udvikling af ny viden om effektfulde strategier på integrationsområdet. Nordisk Ministerråd har ansvaret for programmet, og Udlændinge- og Integrationsministeriet deltager i en følgegruppe, der løbende drøfter temaer på in-

tegrationsområdet. Uddannelse og arbejdsmarked vil fortsat være centrale temaer for samarbejdet. Derudover vil der fra dansk side være særligt fokus på forebyggelse af negativ social kontrol. Endeligt vil samarbejdet også fortsat have fokus på udveksling af erfaringer om de nordiske landes modtagelse af personer, som er fordrevet fra Ukraine.

Samarbejdet på transportområdet

På transportområdet mødes ministrene uformelt til drøftelse og koordination af nordiske positioner forud for større møder, såsom ved ministerrådsmøder i EU m.m. De nordiske transportministre har senest afholdt en drøftelse den 17. juni forud for TTE-rådsmødet den 18. juni 2024. Derudover blev der afholdt uformelt nordisk transportministermøde den 14. august 2024.

De nordiske lande har en fælles ambition om at blive den mest bæredygtige og integrerede region i verden. Der pågår også løbende drøftelser mellem de nordiske transportministre om, hvordan Norden bedst muligt presser på for den internationale grønne omstilling af transportsektoren. På baggrund af Ruslands uretmæssige invasion af Ukraine har der ligeledes pågået drøftelser vedrørende beredskab på transportområdet.

Grænsehindre

Der er fundet løsninger på mange grænsehindre, mens nogle udestår, og der arbejdes videre med at begrænse negative konsekvenser af eventuelle grænse restriktioner mest muligt i krisesituationer. Samarbejdsministrene og Grænsehindrerådet er i løbende dialog og mødtes senest i Malmø i juni 2024 og vil i samarbejde med sektorerne og nationale myndigheder søge løsninger på de identificerede grænsehindre. Nedenfor er status for arbejdet med udvalgte grænsehindre:

Øresundsaf-talen

Danmark og Sverige indgik i 2003 den gældende Øresundsaf-tale, som understøtter et integreret arbejdsmarked i Øresundsregionen ved at fjerne en række skattemæssige hindringer for de tusindvis af personer, som pendler mellem Danmark og Sverige for at komme på arbejde. Øresundsaf-talen har virket efter sin hensigt, men samtidig har der været en stigende efterspørgsmål fra erhvervslivet og pendlerne på begge sider af Øresund efter en opdatering af den over 20 år gamle af-tale. Derfor har den danske og svenske regering den 10. juni 2024 indgået en ny Øresundsaf-tale, som er en opdatering og forbedring af den gældende Øresundsaf-tale. Den nye Øresundsaf-tale skal bidrage til at gøre det allerede velfungerende arbejdsmarked på tværs af Øresund endnu bedre. Den nye Øresundsaf-tale medfører blandt andet færre administrative byrder for både pendlere og arbejdsgivere, ligesom af-talen rydder op i og forenkler de nuværende beskatningsregler.

Skatteministeriet har aftalt med det svenske finansministerium, at der arbejdes efter, at den reviderede Øresundsaf-tale træder i kraft pr. 1 januar 2025. Dette forudsætter, at lovfor-

slaget, der implementerer af-talen, vedtages i Folketinget og Rigsdagen i 2024.

Grænsehindrerådet skatterapport

På baggrund af forslag fra Udvalget for Vækst og Udvikling i Norden vedtog Nordisk Råd med støtte i Helsinki-af-talens artikel 45 og 56 den 9. april 2024 en anbefaling om, at de nordiske regeringer igangsætter en gennemgang og revision af den nordiske skatteaf-tale med udgangspunkt i de foreslåede løsninger i rapporten "Arbejde på tværs af grænser i Norden - forslag til forenkling af de nordiske skatteregler med fokus på øget mobilitet."

De nordiske regeringer har taget forslagene i rapporten til efterretning. Der er tale om forslag om fordeling af beskatningsretten efter skatteaf-taler, samt forslag knyttet til landenes interne lovgivning. Med hensyn til forslagene knyttet til skatteaf-taler er der i OECD et arbejde i gang, hvor de nordiske lande deltager. Drøftelserne drejer sig bl.a. om principperne for beskatning af hybridarbejde og fjernarbejde, som omfatter forhold knyttet til eksistensen af et fast driftssted ved hjemmearbejde. Arbejdet foregår hovedsageligt i den arbejdsgruppe, der udvikler OECD's model for skatteaf-taler, som er grundlaget for den nordiske af-tale samt de nordiske landes øvrige bilaterale skatteaf-taler. OECD-arbejdet har gode forudsætninger for at skabe en mere ensartet og tydelig anvendelse af skatteoverenskomstregler på dette område, ikke kun på nordisk plan, men også på globalt plan.

I lyset af det igangværende arbejde inden for OECD har de nordiske regeringer ikke til hensigt at åbne op for en genforhandling af den nordiske skatteaf-tale på nuværende tidspunkt. Regeringerne vil dog fortsat arbejde for at forbedre vilkårene for arbejde på tværs af grænserne i Norden. I det arbejde kommer bl.a. forslagene i rapporten til at spille en rolle.

Fælles nordisk folkeregistrering

De nordiske landes folkeregistreringsmyndigheder har på opfordring fra Grænsehindrerådet fortsat sine drøftelser af mulighederne for at etablere en automatiseret informationsudveksling af persondata mellem de nordiske folkeregistre. Drøftelserne er bl.a. sket på baggrund af en rapport fra Finland om de erfaringer, som Finland har gjort i forbindelse med implementering af en tilsvarende informationsudveksling med Estland. Drøftelserne har vist, at en automatiseret informationsudveksling som foreslået af Grænsehindrerådet vil være forbundet med en række ikke uvæsentlige juridiske og tekniske udfordringer, hvorfor de nordiske lande på nuværende tidspunkt ikke har fundet grundlag for at igangsætte et arbejde med at opdatere den nordiske overenskomst om folkeregistrering. Emnet vil fortsat blive drøftet på de årlige møder blandt de nordiske folkeregistreringsmyndigheder, ligesom Danmark i samme regi har taget initiativ til en modernisering af den tekniske løsning, som anvendes i forbindelse med det nuværende nordiske samarbejde om folkeregistrering, således at løsningen fremover også kan understøtte en evt. udvidet udveksling af persondata mellem landene.

Digitalt id i Sverige

Det er i dag muligt at anvende det danske MitID og det svenske Freja eID til at autentificere sig i nabolandet. På nuværende tidspunkt er der dog ganske få svenskere, der har Freja eID, da det mest udbredte eID i Sverige er det private BankID, der ikke kan benyttes på tværs af grænser, da det ikke har gennemgået den påkrævede EU-proces, der juridisk tillader brug af eID'et på tværs af EU. Derudover kræves det for en stor del af de borgerrettede tjenester, at borgerens registernummer (CPR-nummeret i Danmark) kan fungere med et eID fra et andet land. Der er i Danmark udviklet en funktion, der kobler CPR-numre med udenlandske eID'er, men sådan en funktion er endnu ikke etableret i Sverige. Endelig er der i begge lande kun et begrænset antal digitale tjenester, der er tilpasset, så de kan modtage eID'ere fra borgere fra andre lande. Samlet set er den reelle værdiskabelse ved brugen af danske og svenske eID'er på tværs af grænsen i dag yderst begrænset. Digitaliseringsstyrelsen er ved at udvikle en løsning, der forventeligt vil øge muligheden for, at myndigheder kan modtage et udenlandsk eID, der efterlever Single Digital Gateway-forordningen (Forordning (EU) 2018/1724) i deres digitale tjenester. Løsningen forventes at være på plads i andet halvår 2025.

Digitale id'er i Norden

For at efterleve Single Digital Gateway-forordningen (Forordning (EU) 2018/1724) og for at understøtte brugen af eID'er fra andre EU-lande og Norden, har Digitaliseringsstyrelsen iværksat udvikling af en integration mellem to systemer; eID-gateway og NemLog-in. Integrationen vil betyde, at nordiske brugere og EU-brugere vil få mulighed for at bruge et notificeret eID i langt flere offentlige digitale tjenester, end tilfældet er i dag. Integrationen vil forventeligt være på plads i andet halvår 2025, hvorefter myndigheder vil have mulighed for at tilvælge, at et anmeldt eID fra andre EU-lande kan benyttes i deres digitale tjenester. Sammen med en kommende løsning om Identity Matching, er det forventningen, at projektet vil være medvirkende til at mindske digitale grænsehindre i Norden.

Der er dog stadig uafklarede spørgsmål relateret til, hvordan erhvervs eID'er kan bruges. Disse spørgsmål vil skulle afklares, før virksomheder kan bruge eID'er på tværs af

Norden. Nogle af disse spørgsmål forventes dog afklaret i kommende gennemførelsesretsakter til eIDAS-forordningen, der bl.a. fastlægger den europæiske ramme for digital identitet.

Anerkendelse af erhvervsuddannelser og kvalifikationer

I regi af den tidligere ad hoc-gruppe om anerkendelse af erhvervsfaglige uddannelseskvalifikationer udkom rapporten "Recognition of vocational education and training (EQF-levels 3 to 5) in the Nordic countries" i 2023. Rapporten afdækker, hvordan de enkelte landes myndigheder arbejder med anerkendelse af erhvervsuddannelser og kvalifikationer, og kan anvendes som et værktøj i det nordiske samarbejde om erhvervsuddannelse. I forlængelse heraf er der i regi af MR-U afsat midler til et opfølgende projekt i 2024-2025 om anerkendelse af erhvervsfaglige uddannelseskvalifikationer. Projektet fokuserer på en styrkelse af NORRIC-kontorenes (det nordiske netværk af nationale centre for anerkendelse) eksisterende samarbejde samt informationsudveksling. Det er det svenske Universitets- og højskolerådet (UHR), der er forvaltningsorgan med inddragelse af alle de nordiske lande.

Forskelle i byggregler

På byggeområdet har de nordiske lande siden 2021 arbejdet tæt sammen i programmet Nordic Sustainable Construction for Nordiske midler. Resultatet er en mere ensrettet lovgivning samt accelereret viden, der minimerer klima- og miljøpåvirkninger fra byggeri, samt at Norden internationalt bliver set som en frontløber på området. Midlerne udløber i 2024, men de nordiske Bygge- og Boligministre ser et stort potentiale i et nyt program med udgangspunkt i følgende fire temaer: Klima, Cirkularitet, Digitalisering og EU, som er under udformning.

Styregruppen for harmonisering af byggregler for et mere integreret marked for byggeri i Norden har ophæng i de nordiske landes myndigheder. Det er et forum, hvor der kan deles aktuelle erfaringer samt initieres og fremmes indsatser, der styrker integrerede og grønne vækstbetingelser for byggebranchen. I 2023 og 2024 har der været et særligt fokus på ensretning og et grønt fokus i en kommende opdatering af nationale bilag til eurocodes.